
**XIN LƯU Ý:
ĐÂY CHỈ LÀ BẢN CHÉP NHÁP
CHƯA ĐƯỢC SỬ GIÁC NGUYÊN HIỆU ĐỈNH.
QUÝ PHẬT TỬ TẠM THỜI CÓ THỂ DÙNG LÀM
TÀI LIỆU NGHIÊN CỨU CHO RIÊNG MÌNH.
XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.**

Giải đáp câu hỏi (Kinh Kaccānagotta)

<blockquote>Kalama tri ân cô Ho Thi Vui ghi chép.</blockquote>

[08/02/2022 - 06:28 - vuihtv]

Lớp Kinh tạng trích điểm –7/02/2022 – Trả lời câu hỏi kinh Kaccanagotta

Đúng ra câu hỏi nó phải tiếp nối đằng sau bài giảng, chúng ta để lâu nó nguội, nó khổ vậy đó. Nó nguội thì bà con có lẽ hơi bị chới với chút.

Câu hỏi 1: Qua nội dung kinh Kaccānagotta, ta có nên nói những "nam nữ, nhân thiên, thánh phàm, đẹp xấu, gần xa..." là có thật hay cái gì cũng không?

Tôi nhắc lại bài kinh Kaccānagotta nói gì? Lẽ ra sáng nay mình học bài mới, nhưng mình giải quyết mấy câu hỏi để bà con nắm bài kinh chứ.

Trong bài kinh Kaccānagotta đức Phật Ngài có dạy một điều: Tất cả phàm phu mắc vào 1 trong 2 quan điểm cực đoan: Có người cho rằng tất cả là không, có người cho rằng tất cả là có.

Không là gì? Phủ nhận kiếp trước, kiếp sau, luân hồi quả báo, Niết Bàn, giải thoát, phàm thánh, ... đẹp đẹp hết.

Còn số người cho là cái gì cũng có, tin tùm lum hết, đến cả đi theo Phật pháp rồi mà vẫn còn tin ông tà ông táo, hi vọng kiếp sau sanh về chỗ nào chỗ nào đó, vậy đó, tức là họ cũng tin có cái gì đó.

Đức Phật Ngài dạy, cả 2 quan điểm cho rằng: Mọi thứ đều có; Mọi thứ đều không đều là cực đoan hết.

Theo trong kinh Phật nói có cũng không được, nói không cũng không được. Là vì sao? Là vì: Khi mình nhìn vào thế giới bằng quan điểm Tôi & Của Tôi thì mình nhìn cái gì cũng sai. Thí dụ, với tâm lành, mình nói năng, hành động, tư duy nó sẽ cho ra những quả lành. Quả lành đây có 2: Quả bình sinh & Quả tái sinh. Tất cả ác niệm bất thiện, tham sân si khi nó xuất hiện qua thân khẩu ý nó cũng sẽ để lại 2 thứ quả báo: Quả bình sinh & quả tái sinh.

Quả tái sinh có nghĩa là: Một tâm thiện/ tâm bất thiện khi xuất hiện sẽ cho mình đi đầu thai về cảnh giới nào đó trong kiếp sau. Tâm đầu thai đó sẽ xuất hiện lúc nào khó nói lắm. Thí dụ như, trong vô số kiếp mình đã tạo rất nhiều ác nghiệp, trong kiếp này giả sử mình có tu hành trong sạch, chân chánh, trí tuệ, từ bi, kham nhẫn, thiền định ngon lành, miễn là mình còn phàm thì dầu một đời tu hành đi nữa, đến lúc tắt thở của kiếp này, nếu mà một quả xấu nào đó trong quá khứ đến lúc trở ngay thời điểm cận tử thì lúc bấy giờ bao nhiêu quả lành, nó không mất nha, nhưng mà nó được đẩy lùi qua một bên để ông kia ông dất mình đi về cảnh giới đau khổ.

Hoặc là đời này mình sống ác ôn, gian ác, nhưng nếu lúc cận tử mà một quả lành nào của quá khứ nó trở ngay lúc cận tử thì lúc đó bao nhiêu cái ác của mình tạm thời được đẩy qua một bên, nhưng nó không có mất, nhường chỗ cho cái kia, nó đưa mình về cõi lành. Đến lúc nào đó, cơ hội thích hợp thì mình sẽ bị đọa, nghĩa là trả lại cái gì mình đã làm trong kiếp này. Nghĩa là nó không có mất. Và đó là quả tái sinh.

Quả bình sinh là Tất cả những gì ta thấy nghe ngửi nếm đụng ngay lúc ta còn sống. Toàn bộ thế giới của chúng ta đều là nam, nữ, sang, hèn, người, thú, chư Thiên, long thần, Càn Thác Bà, Long Vương,... gì đó thì thế giới mình đều cảnh giới có đa dạng, cây cỏ đất đá, con người chúng sinh, nó có đa dạng, phong phú cách mấy thì gom gọn lại chỉ là 6 căn 6 trần thôi.

Tôi định nghĩa lại cho bà con nhớ. 6 căn, 6 trần chính 12 cái này là toàn bộ thế giới. Bởi vì sao? Thiện là gì? Bữa hôm tôi có cho ghi có còn nhớ không?

Thiện là gì? Thiện là 6 căn biết 6 trần bằng tâm lành.

Ác là 6 căn biết 6 trần bằng tâm xấu.

Vui sướng, hạnh phúc là gì? Là 6 căn biết 6 trần như ý.

Đau khổ, buồn rầu chính là 6 căn biết 6 trần bất toại. Chỉ vậy thôi.

Nếu mình hiểu. Hỏi thế giới này có hay không, thì không thể nói có không thể nói không được, mà mình phải nói rằng : Nó có là có như thế nào? Không là không như thế nào ?

Có là có tâm thiện thì có quả thiện, có tâm bất thiện thì nó sẽ có quả khổ, buồn, đau. Thì cái được gọi là hiện hữu của chúng sinh chỉ là 6 căn 6 trần thôi. Có điều là hễ đưa nào sống bằng 6 căn, 6 trần bất toại thì đưa đó đang sống khổ, đang bị đọa. Như nhân loại mình 6 căn biết 6 trần 50% hoặc 30% như ý còn phần còn lại là bất toại. Đó là con người. Còn loài khổ, loài sa đọa phần khổ chiếm đa số, thậm chí nó chiếm toàn diện, toàn bộ. Dưới địa ngục thì 6 trần bất toại là 100%, còn loài súc sanh, chim cò, trâu, heo thì 6 trần như ý có lẽ nó được 20-30%. Riêng con người thì tùy người, có người được 50%, mấy em đại gia xuất phát từ vạch đích, những em đẻ bọc điều, những em ngâm thìa vàng mấy em đó coi như 6 trần như ý nhiều hơn. Chỉ vậy thôi. Tuy nhiên, tôi nói không biết bao nhiêu lần.

Chúng sinh thiếu trí không tu thì chỉ biết quan tâm tới quả lành thôi, sợ quả xấu, mà thích quả lành chứ không biết gì ngoài ra. Sợ quả xấu là sao ? Sợ xấu, sợ bệnh, sợ nghèo. Còn thích quả lành là sao ? Thích đẹp, thích giàu, thích sướng, lựa là, gấm vóc, chăn êm nệm ấm, sơn hào hải vị, muốn ăn ngon, muốn mặc đẹp. Chỉ quan tâm cái đó thôi, quan tâm cái quả nhưng không quan tâm cái nhân.

Hạng chúng sanh thứ hai cao hơn, nó coi thường cái quả mà coi trọng cái nhân.

Hạng 1 : Trốn khổ tìm vui, bất chấp thiện ác = Coi trọng quả hơn nhân.

Hạng 2 : Làm lành lánh dữ, trốn khổ tìm vui = Coi trọng nhân hơn quả. Là sao? Dầu sống trong cảnh giàu nhưng không màng, vẫn tìm cách tu, hoặc khi gặp khổ làm động cơ, động lực tu. Coi cái khổ sướng không quan trọng mà quan trọng là thiện, ác.

Hạng 3 : Thấy : Sướng khổ buồn vui thiện ác đều là mù sương. Thấy sướng khổ là mù sương là đúng rồi. Hạng thứ hai cũng thấy vậy, hạng thứ 2 còn kẹt trong nhân lành. Nó tránh nhân xấu nó thấy đó là cái hay, đáng hãnh diện, và lúc nó làm nhân lành nó cũng thấy đó là cái hay đáng hãnh diện. Hạng thứ ba thì không. Hạng thứ ba vẫn tiếp tục coi thường quả xấu quả lành, gặp cái khổ không động tâm, gặp cái sướng không sa đọa, nhưng nó hạng thứ hai ở chỗ: Nó tránh ác trong ý thức « đây là chuyện không nên », khi hành thiện trong ý thức « đây là chuyện nên » Nó chỉ làm để hướng tới giải thoát.

Hạng thứ hai là lánh ác hành thiện để trốn khổ tìm vui. Còn hạng đầu tiên là tẻ nhất, trốn khổ tìm vui bất chấp thiện ác. Hạng thứ hai là trốn khổ tìm vui mà hành thiện lánh ác. Hạng thứ ba, hành thiện lánh ác nhưng không phải để trốn khổ tìm vui mà để chấm dứt toàn bộ thiện ác buồn vui.

Như vậy, toàn bộ đời sống của mình chỉ là sự hiện hữu 6 căn 6 trần, chứ ở đây không có ông A, bà B nào hết. Nhớ cái đó.

Và điều quan trọng nữa. Mình hiểu người nhân thiên, người sanh ra trong sự sung sướng, mình hiểu rằng: Danh sắc này xuất hiện dưới sự tác động của quả lành và mình nhìn chúng sanh đau khổ mình biết danh sắc này xuất hiện dưới sự tác động của quả xấu. Chỉ vậy thôi.

Và, cái này quan trọng.

Nếu mình hiểu, tất cả ngọt ngào chỉ là quả báo nghiệp lành xưa, thì được. Mình nhìn cái ngọt ngào mà mình chỉ nghĩ “ngọt ngào này vô thường, vô ngã. Nó là quả báo của nghiệp lành xưa thì được”.

Nếu mình thấy ngọt ngào là cái để hưởng thụ là sai. Không biết bà con có nghe kịp cái này không?

Tin trên đời có hạnh phúc. Tin. Có. Nhưng có sao? Có hạnh phúc chứ, có; có nhan sắc, có đẹp có xấu, có nhưng có là có như thế nào?

1- Có trên mặt tục để thôi, nó chỉ đẹp trên mặt tục để chứ xét trên rốt ráo thì đẹp xấu nó chỉ là đất nước lửa gió hết. Nhưng trên mặt tục để thì có. Nhưng cái đẹp đó là quả của nghiệp lành quá khứ. Hiểu như vậy, tiếp tục tạo nghiệp lành. Chứ còn nếu mình hiểu đây là ngọt ngào để rồi mình hưởng thụ là sai. Tôi nhắc lại lần nữa nhìn cái ngọt ngào để hiểu đây là quả của tâm lành đời xưa thì được. Nhìn cái ngọt ngào để thấy nó là cái để hưởng thụ là sai. Giống như một đứa bé, nó thấy cái gì màu mè, ngọt ngọt béo béo bùi bùi thơm thơm mềm mềm là nó bỏ vô miệng nó, còn người lớn mình không có. Mình biết, cái thơm này của dưa này, của vani, của dầu chuối nè, cái ngọt này của đường nè, cái béo này của dầu mỡ nè. Mình biết. Biết gốc gác, xuất xứ của nó nhưng cái gì cũng tọng vào mồm thì không. Người lớn mình ăn uống rất là cẩn thận.

Tôi có những người quen bên cạnh tôi hoặc tôi thỉnh thoảng gặp gỡ là họ có chủ trương rất là nghiêm túc, có nghĩa là một ngày như vậy lượng đường họ ăn vào không vượt quá mức bao nhiêu đó. Muối họ rất là hạn chế, dầu mỡ coi như zero họ không có ăn. Họ chỉ ăn toàn đồ như rau cải là họ chỉ ăn đồ hấp thôi, cái gì hấp được thì họ hấp, chứ còn tránh chuyện nướng với chiên. Mình người lớn mình biết nó thơm, nó béo, nó bùi, nó ngọt biết hết nhưng mà vì biết cái gốc vì đâu nó ra nên biết nó thơm nó ngon mà không có mê. Còn con nít thấy nó mềm mềm, thơm thơm, ngọt ngọt là nó dzộng vô mồm nó thôi.

Ở đây cũng vậy, không biết Phật pháp thấy cái ngọt ngào là hưởng thụ. Người biết đạo họ biết đây là quả của nghiệp lành đời trước. Họ biết rằng quả của nghiệp lành đời trước là chuyện đương nhiên, và hôm nay nó trở cho mình nhưng nếu mình cấm đầu hưởng quả lành thì mình đang kín đáo tạo nghiệp xấu, tạo ra nhân xấu. Nhớ cái đó nha. Vòng luân hồi nó ngán ngẩm chỗ đó, nó đáng chán chỗ đó.

Tạo nghiệp lành thì sẽ được quả lành, nhưng khi được quả lành rồi mà cấm đầu gục mặt vô trong đó mà hưởng thì đó lại là nhân xấu cho kiếp khác nữa. Cho nên, hành trình của Bồ Tát là gì? Nghiệp lành nào cũng tạo, nhưng khi quả lành thì Ngài không màng, Ngài bỏ thời gian Ngài tạo nghiệp lành khác, cho đến bao giờ tiền nhà băng của Ngài dư đến mức đủ để thành Phật thì thôi. Còn mình thì không có.

Mình bán bánh mì lấy tiền mua bánh bao không à. Kiểu đó thì không khá nổi. Bán bánh mì mua bánh bao, tạo ra ba mớ nó trở một cái rồi là cấm đầu mà hưởng, hưởng sạch bách rồi xong bắt đầu là khổ, rồi cứ lăn trôi trong mấy cõi đọa đó.

Nãy giờ tôi nói giống như lạc đề.

Câu trả lời nó là gì?

Trong cái nhìn của người Phật tử, có đẹp, có xấu, đúng. Trong cái nhìn tục đế, thi thiết, chế định có đẹp có xấu, nhưng mình hiểu ngầm đó là quả lành của đời trước, cái xấu là quả khổ đời trước, quả của nghiệp ác đời trước mà ngọt ngào hạnh phúc là quả của tâm lành đời trước chỉ biết vậy thôi. Còn những hình thức nhân thiên chỉ là quả lành đời trước. Phạm – thánh là người nào trải qua hành trình hành thiện lánh ác mong chấm dứt thiện ác, hạng đó khi đủ duyên chứng thánh. Mà chứng thánh là gì? Cũng là 6 căn, 6 trần nhưng 6 căn của họ sạch sẽ, chỉ vậy thôi. Họ gặp 6 trần họ không bị bắt mẫn, đam mê, cuốn hút theo.

Thánh khác mình chỗ đó. Còn phạm thì không. Thiện thì lười làm mà quả lành thì khoái hưởng. Quả xấu thì sợ mà nhân xấu thì khoái làm. Phạm nó lạ như vậy đó. Thích làm nhân xấu nhưng sợ quả xấu, lười làm nhân lành mà khoái hưởng quả lành. Cứ nhớ nhiều đó. Như vậy thì, trong cái nhìn của Phật pháp nói chung và trong quan điểm của bài kinh này, bài kinh Kaccānagotta thì xấu đẹp, nam nữ, phạm thánh có không? Mình nói có, nhưng với điều kiện phải hiểu có là có sao?

Có chỉ là sự có mặt của 6 căn 6 trần thì được. Còn nếu nói có mà trong đó có cái tôi, có cái cá thể, có một linh hồn, có một cái gì đó đơn thuần là sai. Không có gì đơn thuần hết, cái gì cũng là sự lắp ráp hết. Có trong sự lắp ráp thì được. Mọi thứ do duyên mà có. Có trong hình thức lắp ráp, mai này khối tổng hợp đó cũng do duyên mà mất đi. Dầu khối lắp ráp có thơm, mềm, mịn, láng, bóng, thể nào thì nó cũng chỉ là do duyên mà có, cũng chỉ là trong một khối tổng hợp và cũng chỉ là do duyên mà mất đi. Khi nhận thức như vậy thì tha hồ nói gì có cũng được. Nhưng với điều kiện có như vậy đó.

Có trong 2 điều kiện: (1) Do duyên, do vô số duyên tác động mà có; (2) Chỉ có trong hình thức tổng hợp. Chứ không có gì là 1.

Thí dụ mình nói bữa ăn ngon. Một bữa ăn ngon là sao? Nếu mình viết ra tiếng Anh, tiếng Đức, hoặc là tiếng Pāli mình thấy một bữa ăn ngon mình thấy chữ « một » là số ít rồi. Thật ra nó không hề có gì là 1 hết. Để có được một bữa ăn ngon, nó có tới vô số điều kiện.

Thứ nhất là được nêm nếm vừa với khẩu vị của mình. Bữa ngon của thằng Tèo chưa chắc là bữa ngon của thằng Tí. Thứ hai, mâm chén, chỗ ngồi phải ok, sạch sẽ, thông thoáng, chứ còn ngồi mà nó bí hơi, hầm hì hôi hám, rồi chén đĩa thì nhớt nhọt tanh rình, muông nĩa cong vòng, dơ hầy, chưa rửa sạch, chỗ ngồi cái ghế xục xịch lung lay thì bữa ăn nó mất ngon. Nó phải sao sao.

Như đĩa bánh xèo muốn cho ngon là phải giòn, cái nhân phải sao? rau phải sạch, rau phải mới, rau phải giòn, rau phải tươi, rau phải phong phú. Đĩa đựng bánh xèo phải sao, chén đựng nước chấm phải sao, đôi đũa mình dùng phải sao, từng cọng rau phải sao, chỗ ngồi, nhiệt độ trong phòng, nhiệt độ chỗ mình ăn phải ra sao, bụi nhiều quá, mùi hôi nhiều quá, ăn bên lề đường, ăn bên đồng rác cũng khó ăn, thí dụ vậy. Rồi chưa hết, lúc đó mình phải khỏe, không bị đau răng, không bị nhức đầu, không bị chóng mặt, không bị buồn nôn, và lúc đó cái phone mình không teng teng tin nhắn buồn. Chứ còn cái gì cũng hoàn hảo mà tự nhiên tin nhắn để cái beng báo tin buồn gì đó là bánh xèo đó coi như hết ngon luôn. Các vị nghĩ coi có đúng không? Muốn có miếng bánh xèo đưa vào mồm của mình để thưởng thức khó lắm.

Nhiều người nói « ôi, tôi có tiền, muốn ăn sao thì ăn ». Sai. Sai. Sai bét. Tôi đã nói 1000 lần, tôi nói sai. Đừng có tưởng một nụ cười trên môi, môi của mình, răng của mình, miệng của mình, mình muốn cười mình cười. Sai. Nó nhức đầu quá cười được không? Chóng mặt, đau răng cười được không? Nhà có chuyện cười được không? Vợ chồng, con cái, cha mẹ, tiền bạc tài sản, địa ốc, chứng khoán, tình hình thế giới, tình hình xã hội, dịch cúm covid, mấy cái đó mà nó đổ ập đầu mình có cười nổi không? Không. Đứa con mình có chuyện, mới vừa tính chắm nước chắm mà đứa con nó khóc ré lên là khỏi ăn luôn. Thấy chưa? Hoặc là đang tính ăn mà có chiếc Honda nó chạy sát bên nó bóp kèn lớn cái mình cũng hết ăn luôn. Hết ngon.

Cho nên, mình phải hiểu: Vạn hữu do duyên mà có, và nó có trong sự lấp rập. Thứ nhất nó do vô số duyên mà có. Thứ hai, nó có trong hình thức tổng hợp của các điều kiện. Và ba, sau một thời gian tồn tại nó cũng sẽ do các duyên mà mất đi. Mình phải có một tỷ duyên để có niềm vui nổi buồn, và cũng có tới 1 tỷ duyên để khiến cho niềm vui nổi buồn đó mất đi. 1 tỷ nghĩa đen chứ không phải 1 tỷ nghĩa bóng, 9 con số 0, một tỷ điều kiện để có niềm vui nổi buồn.

Tôi hay nói gọn: Đau khổ, hạnh phúc trên đời có từ 2 nguồn thôi. 1- Do có cái gì đó mà mình đau khổ. 2- Do không có cái gì đó mà mình đau khổ.

Hạnh phúc cũng có 2: 1- Do có cái gì đó mà mình hạnh phúc & Do không có cái gì đó mà mình hạnh phúc. Tôi xin bảo đảm 1000% là chỉ có 2 thứ hạnh phúc và 2 thứ đau khổ đó thôi. Phân tích cách nào nó cũng là.

Đọc như thần chú vậy đó « Do có cái gì đó mà ta đau khổ. Do không có cái gì đó mà ta đau khổ » Rồi cái thứ hai « Do có cái gì đó mà ta hạnh phúc. Do không có cái gì đó mà ta hạnh phúc » Thí dụ: Nhan sắc, tiền bạc, sức khỏe, tiếng tăm, quyền lực, tình yêu, có mấy cái đó là hạnh phúc, không có mấy cái đó là đau khổ. Đúng không? Rồi có những cái mà có những cái đó làm mình đau khổ như là: bệnh hoạn, nợ nần, pháp luật, thù oán, người thì dị dạng dị tướng, người bị nốt ruồi, bị lãng ben, bị bệnh phụ khoa, phụ sản tùm lum hết. Tất cả những cái đó đều là những điều kiện, chỉ cần có những cái đó là chỉ có khổ thôi.

Khi hiểu tan hoang như vậy thì mình hiểu ba cái vụ đẹp xấu, nam nữ, trời người, phàm thánh, mình muốn nói có hay không thì tùy. Nhưng nó có vậy đó. Nó có có với tất cả rối rắm, phiền phức, rối rắm, tuế toái, hệ lụy như vậy đó. Và ở đây, dứt khoát, không hề có gì đáng để mình gọi là Tôi hay Của Tôi hết. Nó là đồ rập. Và, thời gian nó tồn tại chỉ là chớp tắt, trong từng sát-na, chớp tắt chớp tắt chớp tắt. Khi mình có nghĩ đến ý niệm bền vững, Đẹp, bên, sướng, tôi và của Tôi thì với 4 cái điên đảo mộng tưởng đó mình mới thấy thế giới này có chỗ mình nắm, nó mới có chỗ mình bắt mẫn để đẩy ra hoặc là kéo vào. Nhưng khi mình hiểu nó rốt ráo bằng thánh trí thánh nhân, bằng tuệ giác thánh nhân thì thánh nhân thấy nó sanh diệt biết nó sanh diệt, nhìn nó biết đang sanh, nhìn nó biết

đang diệt, biết nó là quả của nghiệp lành, biết nó là quả của nghiệp xấu, biết nỗi khổ này đến từ nhân xưa hay nhân nay.

Biết cái khổ đến từ nhân nay là sao ? Là do mình thiếu chánh niệm, mình để cho phiền não nó xuất hiện. Hoặc là mình biết đây là do tiền nghiệp quá khứ. Rõ ràng trong hiện tại mình đang rất là ok, mà tại sao mình bị cái này, hoặc là do một cái bất cần từ một kiếp quá khứ gần. Có nghĩa là trước đây do mình vụng về, thiếu trí, sắp xếp công việc, trong công việc, trong quan hệ xã hội mà bây giờ nó mới nảy ra cái phiền này đây.

Nói chung, trước cái đắng, trước cái ngọt bậc Thánh biết nó từ đâu nó đến. Biết tất cả đều không bền. Nhìn quả biết nhân, nhìn nhân biết quả. Biết cái này dẫn về đâu và từ đâu nó dẫn tới. Đó là trí thánh nhân.

Mà, trong nhận thức rất ráo như vậy đó thì ok, anh muốn nam nữ, thiện ác, đẹp xấu, anh muốn nói có hay không tùy anh, nhưng phải nhớ có vậy đó thì mới được quyền có hay không.

Được chưa ?

Câu hỏi 2: Nếu nói cái gì cũng là Không thì ai ác, ai thiện, ai siêu, ai đọa? Nếu nói mọi thứ đều Có thì có phải tà kiến không?

Câu số 1 đã trả lời cho câu số 2.

Thí dụ mình không biết đạo, mình nói Tôi làm ác, thằng Tèo làm thiện. Tôi làm ác thì Tôi sẽ bị khổ. Thằng Tèo làm thiện thì thằng Tèo sẽ được hạnh phúc. Đó là cách nghĩ của người không biết ráo. Nhưng trong tinh thần Phật pháp thì không có cái Tôi, không có thằng Tèo, thằng Tí nào hết mà nó chỉ là sự có mặt, cái này nói hơi chuyên môn chút, nó chỉ là sự có mặt của tâm, tâm sở thôi.

Mỗi con người có 2 phần : Phần hồn, phần xác. Phần xác tức là máu, xương, da, thịt, tức là đất, nước, lửa, gió. Còn phần hồn nó có 2: đó là Tâm và Tâm sở. Tâm là cái biết đơn thuần, không thiện ác. Tâm sở có 2: là những thành tố tâm lý tiêu cực gồm có 14 và thành tố tâm lý tích cực gồm có 25. Tâm thiện là gì? Tâm thiện có nghĩa là.

Cái biết đơn thuần cộng với 14 thành tố tiêu cực thành ra tâm ác, tâm xấu, tâm bất thiện.

Còn cái biết đơn thuần cộng với 25 thành tố tâm lý tích cực nó được gọi là tâm lành, tâm thiện, tâm tốt.

Ở nơi nào tâm thiện xuất hiện để lại 2 thứ quả như hồi nãy tôi nói: Quả bình sinh & Quả tục sinh cho kiếp sau.

Quả tục sinh là tâm đầu thai đi về cõi này cõi kia.

Còn quả bình sinh có nghĩa là sau khi đi vào cõi đó rồi mình khổ hay là sướng, sướng nhiều hay khổ nhiều thì cái đó là quả bình sinh. Tất cả khổ và sướng đó trong thuở bình sinh được thể hiện qua 6 trần: Thấy cái mình thích hay phải thấy cái mình ghét, nghe được cái mình thích hay nghe được cái mình ghét, ngửi được mùi mình thích hay ngửi được mùi mình ghét, lười nếm được vị mình thích hay phải nếm vị mình ghét, thân xúc chạm, xúc giác mình nó biết đối tượng mình thích hay xúc giác biết đối tượng mình ghét. Rồi cái đầu mình suy nghĩ mình có nhiều chuyện buồn hay nhiều chuyện vui. Thì tất cả là 6 trần.

Không có ai làm thiện làm ác, chỉ có những thành tố tâm lý.

Nói vậy nghe khó hiểu. Nhưng tôi nói vậy bà con nghe bà con hiểu: Một đứa bé nó không học hóa chất, nó nghe ly nước chanh, thì trong đầu nó ly nước chanh là ly nước chanh thôi. Nhưng mình có học mình biết. Trước hết, cái ly, ly nhựa, mình biết từ đâu ra cái nhựa. Rồi mình thấy cái ly thủy tinh thì mình biết từ đâu ra cái ly thủy tinh. Chẳng hạn như từ vô số hạt cát mà nó làm nên thủy tinh. Đó là mình biết một chuyện. Chuyện thứ hai, cái gọi là nước chanh, nó gồm có cái gì? Nó gồm có nước, có đường, có nước cốt chanh, có người như tui thì bỏ thêm tí muối. Mà nước đây là cái gì? Mình biết nước là H₂O là hydro và oxygen, chứ không có gì hết. Rồi cái gọi là chanh hay là đường thì trong đó gồm có glucose, axit, B6, B12, B40, B41 gì đó, thí dụ như vậy. Thì mình biết rất rõ: Ah, thì ra cái gọi là ly nước chanh nó vốn không có mà nó là sự cộng hưởng, sự lắp ráp, sự ghép nối, của vô số thành tố, điều kiện, nhân tố, thành tố, điều kiện nguyên liệu, vật liệu, gom hết mấy cái này lại thì nó mới ra cái gọi là ly nước chanh.

Ở đây cũng vậy. Khi nói người thiện người ác, ông A là một thiện nhân, ông B là một ác nhân. Ông B là một quân tử, còn ông C là một thằng tiểu nhân thì khi mình có ý niệm vậy là mình mắc vào thường kiến.

Thường kiến có 3 : 1- tin vào sự có mặt của một cái tôi vĩnh hằng. 2- tin vào thế giới vĩnh hằng, 3- tin vào một đẳng chí tôn vĩnh hằng, sáng tạo muôn loài.

Đó là tà kiến, thường kiến.

Mà trong khi đó, theo quan điểm Phật pháp thì không có một cái tôi nào hết mà chỉ là những đơn tử, những đơn bào, những phân tử, những nguyên tử, những điện tử, những quang tử, những photon, những electron, những neutron nó lắp ráp lại làm nên cái mình gọi là vật chất, chỉ vậy thôi. Còn trong chúng sinh thì nó gồm có gì? Gồm có tâm & tâm sở.

Chỉ có mấy cái này nó cộng lại làm ra cái gọi là chúng sinh. Khi mình sống nhiều với thành tố tâm lý tiêu cực thì được đời gọi là thằng tiểu nhân, thằng gian ác. Khi mình sống nhiều với thành tố tâm lý tích cực như từ bi, trí tuệ, chánh niệm, kham nhẫn,... được gọi là quân tử, hiền nhân, là người lành. Hiểu như vậy thì được. Chứ còn nghĩ rằng có người ác để mình gắn chặt ghét thương vào đó, có người thiện để mình gắn chặt ghét thương vào đó là sai.

Biết mọi thứ nó là có mà nó có do vô số điều kiện và có trong hình thức lắp ráp rồi cũng do duyên mà mất đi. Hiểu như vậy thì được.

Còn khi quên ba cái nền này, mà mình nói có cái gì đó cũng là sai mà mình nói không cũng là sai mà phải luôn luôn nhớ: Nói đến ly nước chanh thì phải nhớ rõ cấu tạo ly nước chanh là gì, những thứ đó từ đâu đến. Khi anh hiểu rõ như vậy thì miệng anh nói ly nước chanh, anh nói trong nhận thức không đi kèm điên đảo mộng tưởng. Khi anh nói ly nước chanh mà anh mù mờ, anh mơ hồ không biết ở đâu nó ra thì anh đang sống với điên đảo mộng tưởng, các vị nghe kịp không? Chỉ vậy thôi.

Tôi nhắc 1000 lần. Trong chiếc xe không hề có đồng phụ tùng, trong một đồng phụ tùng không hề có chiếc xe. Khi đồng phụ tùng được lắp ráp hợp lý, thông minh thì có cái gọi là chiếc xe, thì lúc đó cái gọi là đồng phụ tùng không còn nữa. Mà khi chiếc xe bị rã ra nguyên một đồng thiết bị, phụ tùng, linh kiện, chi tiết, bộ phận rời rạc thì lúc đó chiếc xe biến mất và lúc đó chỉ còn bộ phận phụ tùng. Thì cái gọi là chúng sinh cũng vậy đó. Về phần hồn phần xác cũng như vậy mà hiểu. Về phần hồn gồm có tâm & tâm sở, nói gọn là các thành tố tâm lý tiêu cực và tích cực. Còn nói về phần xác nó chỉ là 4 đại, đất nước lửa gió. Mà nó biến tướng, nó được kết cấu, nó được cơ cấu tùy theo duyên nghiệp chúng sinh mà hình thù khác nhau, và từ đó những cái đặc điểm sinh hoạt và tập tính sinh học nó cũng khác nhau. Và dựa trên đặc điểm sinh học và tập tính sinh hoạt đó mình bèn gắn lên đó những từ ngữ như con chim, con cò, con ong, con kiến, con chim, con bướm, con rắn, con voi, con trăn, con chuột, thì mình thấy đủ thứ nhưng thật ra nó chỉ là thành phần giống nhau y chang. Có nghĩa là về xác vẫn là bốn đại (đất nước lửa gió) còn về phần hồn thì chỉ là tâm và tâm sở thôi, gồm các thành tố tâm lý thiện và bất thiện. Có một điều, có đứa thì thành tố tâm lý tích cực chiếm phần trăm hơi nhiều, còn đứa thành tố tâm lý tiêu cực nó chiếm phần trăm hơi bị nhiều thì cái đứa đó bị xem là bất thiện. Chỉ vậy thôi.

Mà đứa nào 25 nó nhiều thì đứa đó sau này sao ta? 6 trần bất toại. Nó đẻ ra 6 căn nó chuyên môn biết 6 trần bất toại. Còn đứa nào 25 nhiều thì nó đẻ ra thường biết 6 trần như ý. Mà toàn bộ thân xác của nó, nó là giáo hoàng, nó là thủ tướng, nó là chủ tịch gì đi nữa thì nguyên con người mấy chục ký của nó chỉ là 6 căn, 6 trần thôi. Tôi dám bảo đảm 1000% như vậy đó. Dầu chúng ta có thân phận, hình hài thế nào đó thì cũng chỉ là 6 căn, 6 trần thôi.

Cho nên, nếu nói cái gì có cũng sai mà nói cái gì đó không cũng sai. Mà tất cả, phải được hiểu rằng, thế nào là thiện, thế nào là ác. Thì đứa nào sống nhiều với 25 thì đứa đó là thiện, đứa nào sống nhiều với 14 thì đứa đó là ác thôi. Chỉ đơn giản y chang như là một ly nước cống và một ly nước sạch vậy đó.

Cái nào cũng là ly nước, nhưng thành phần hóa chất trong đó khác nhau và từ đó mình gọi ly nước cống. Chứ dưới cái nhìn rôt ráo khoa học thì không hề có cái gì là ly nước cống hết, không có, mà nó là những thành tố hóa chất rời rạc, nó lắp ráp lại, nó gộp gờ trong không gian rỗng là cái ly. Thì

mình gọi đó là ly nước công. Rồi một ly nước lọc. Nó là ly nước mà hội đủ các điều kiện thanh khiết, tinh khiết thì mình gọi là ly nước lọc chỉ vậy thôi.

Câu hỏi 3: Lời Phật dạy là giả hay thật? Giải thích và chứng minh.

Nếu nói mọi thứ là lắp ráp không thì kinh điển có đáng tin không?

Nhớ thế này: Cái gọi là Phật là sự kết tinh của 25 tâm sở kéo dài dài dài trong một thời gian đằng đẵng. Đó là nói theo khái niệm thế gian mình gọi là thời gian. Còn nói theo A Tỳ Đàm thì nó không có thời gian dài ngắn mà nó chỉ có sự xuất hiện nhiều lần mà thôi. 25 của một vị Phật, trước khi Ngài thành Phật nó xuất hiện rất nhiều lần, nói theo thời gian là hàng mấy chục đại kiếp.

Còn mình, mình tu cà rịch cà tang, xiu xiu ền ền, ầu ơ ví dầu, quờn thì tu không quờn thì dẹp khỏi tu. Hồi thì giác an hồi thì gian ác. Thì cái kiểu đó là mình thấy khác Phật.

Phật là gì? Mình phải hiểu. Không hề có cá thể nào là Phật mà đó là sự cộng hưởng, sự lắp ráp, sự cộng sinh của vô số thành tố thiện pháp mà nói trắng ra là 25 tâm sở lành được lặp đi vô số lần, trải qua những thử thách, cám dỗ mà vẫn tiếp tục có mặt. Với vô số lần bị thử thách, cám dỗ mà 25 không bị mòn mà tiếp tục càng dày, mà nói theo ngôn ngữ ngoài là quá trình huân tu, huân tập.

Mà ở đây có 2 chuyện quan trọng. 25 của mỗi người, mình muốn thành Phật là phai vượt qua 2 cửa tử: (1) Vượt qua cám dỗ (2) Vượt qua thử thách.

Cám dỗ là sao? Có nghĩa là nhiều khi chỉ vì một cái ngọt ngào nào đó mà mình không tiếp tục tu không tiếp tục sống với 25 nữa. Có. Có. Có nhiều cái hấp dẫn nó dụ mình. Cho nên mình không tiếp tục 25 nữa.

Có nhiều cay đắng nghiệt ngã, mình gọi là thử thách cũng làm cho mình không tiếp tục 25 tâm sở tích cực nữa. Mà muốn thành Phật là 25 đó đủ mạnh để hùng hực, lừng lững, hùng hực lao về phía trước bằng tốc độ ánh sáng và bằng lực đẩy của 1000 ngọn núi, phải vậy đó. Vượt qua mọi trở ngại và cám dỗ. Đến một lúc mà nó đủ duyên chín muồi thì dòng chảy đó hình thành nên một hiện tượng mà mình gọi là đức Phật. Và, những lời dạy đức Phật là kinh nghiệm của tổng hợp tuệ giác đó.

Bữa nay tôi nói hơi nhưc đầu nha. Đức Phật là một tổng hợp tuệ giác, một tổng hợp của các phước lành. Phước lành đây nghĩa là gì? là 25 và quả của 25 mức độ top, tip top, ngon nhất, superior, best one, tốt nhất, không có gì tốt hơn nữa. Và lời dạy của Ngài là sự chia sẻ kinh nghiệm của hành trình 25 đó.

Cái thiện của Ngài trước khi thành Phật, cái 25 tự nó hình thành thói quen thiện cực mạnh, nó mạnh đến mức đè bẹp, xô ngã tất cả chương ngại thử thách, cám dỗ trên đường. Còn mình thì sao? Cái 25 của mình nó yếu.

Cái thói quen 25 của Ngài lao về phía trước với tốc độ ánh sáng 300.000km/giây, với lực đẩy hàng nghìn ngọn núi, giống một tiểu hành tinh, một thiên thể, một ngôi sao nó lao đi vậy đó. Cái thiện nó đè bẹp mọi chương ngại đầu thử thách hay cám dỗ.

Còn cái thiện của mình nó giống như một sợi tóc vậy đó. Tức là, gió thổi nó bay gió thổi là nó bay. Nó yếu lắm.

Cho nên, với lực đẩy kinh khủng như vậy, với chất lượng, nội dung hoàn hảo như vậy thì Ngài có những chia sẻ cho mình. Chia sẻ đó chính là lời dạy của Ngài. Chính Ngài nói trong Trường Bộ, Kinh Tam Minh: « Các đấng Như Lai sử dụng ngôn ngữ thế gian nhưng không chấp chặt vào đó» Còn chúng sanh, có một bài thơ hay, thích. Có một bài văn hay, một cuốn tiểu thuyết, thích. Viết được cuốn sách, viết được cuốn từ điển, viết được cái luận án, làm được cái biên khảo, thích. Và gắn liền cái tôi vào trong đó.

Còn Ngài thì không. Chuyện cần nói thì Ngài nói, nhìn vào cái bản tâm của chúng sinh mà thấy cái đũa này nó hợp với cái gì. Nó nghe cái gì mà nó được khai ngộ thì bèn nói cái đó cho nó nghe. Và đối với một đũa khác thì cũng nội dung đó mà Ngài nói bằng cách khác. Cái quan trọng nhất là Kinh nghiệm tuệ giác của hành trình dài thăm thẳm và bây giờ Ngài chia sẻ lại cho mình.

Và nhớ: Tất cả lời Phật đều là phương tiện ngôn ngữ, được tác động từ kinh nghiệm tuệ giác. Mình ôm khư khư một bài kinh mình cho đây là chân lý ngoài ra là hư vọng là sai. Cái đó là sai.

Lời Phật là kinh nghiệm, sống động, linh hoạt, thực tế thực tiễn, phải cần đến sự thực nghiệm, thực chứng. Chứ còn mình ôm khư khư lời Phật giống như thầy bùa mê thần chú là trượt quớt.

Đức Phật, hiền thánh nói chung như lu nước mình đến mức nước uống không phải mình ngồi mình quỳ lạy cái lu, không phải mình ngồi kế bên để chụp hình cúng facebook. Mình chụp hình đem lên facebook, « đây tôi đã từng ngồi cạnh cái lu nước này, nhưng tới hôm nay 63 năm trăm chưa hề biết trong cái lu chứa cái gì », là thua. Mà con mình dân chơi facebook, đệ tử facebook, tín đồ facebook là vô địch cái đó. Chụp hình cho thấy là tôi ở bên cạnh cái lu này 30 năm, 40 năm 18 năm trong duyên hạnh ngộ, một ngày mưa gió tôi đã tấp vào chỗ này, tôi đã biết cái lu này, cái lu này là lu nổi tiếng, nói cho đã mà cuối cùng cái lu đựng gì mình không biết.

Mà trong khi thánh hiền là lu nước, mình phải mức trong đó mình uống, mình nếm. Chứ còn thánh hiền không phải là cái lu chụp hình cúng facebook.

Cho nên, nếu mình hiểu vậy thì lời Phật dạy từ mình hiểu giả hay thật.

Và, một chuyện quan trọng nữa.

Trong bộ Chú giải Katthāvattu, tức là bộ A Tỳ Đàm số 5, trong đó có ví dụ rất hay. Ví dụ đó nói thế này. Các vị biết nhánh đu đủ không ? Cây đu đủ nó có cái lá, cái lá đu đủ nó đặc biệt lắm, nó gồm nhiều cái cọng, cái cọng nó bị rỗng, thì các ngài mới nói : Cọng đu đủ không có giá trị vật chất, không có giá trị thương mại, mà bản thân nó cũng không có giá trị sử dụng. Bán không được mà xài cũng không được, đem chụm cũng không được mà đem bán cũng không được. Có nhiều thứ đem bán không được nhưng đem chụm được, đem dùng trong việc này việc kia được, riêng nhánh đu đủ thấy nó to vậy đó nhưng nó rỗng, đem bán thì không ai mua, mà đem xài thì không biết xài việc gì mà đem chụm củi nó cũng tẻ lắm. Nó rỗng mà nó mỏng lắm, nó khô rồi nó mỏng như cọng sậy vậy.

Thì trong chú giải mới nói : Cọng đu đủ nó vô dụng, không có giá trị thương mại cũng không có giá trị sử dụng, nhưng mình hoàn toàn có thể dùng nó, cầm nó để mình chỉ cho người ta thấy đồng vàng được, thí dụ tay mình xa quá quá mình với không tới, mà trước mặt mình ba bốn đồng đồng nào cũng đen đen hết. Đất cát, sạn sỏi tùm lum, trong đó có đồng có vàng có đồng không có vàng, có đồng có thuốc nổ, đồng có thuốc độc, đồng có vàng. Thì bây giờ mình chòm không tới thì bắt buộc mình phải lấy nhánh cây chỉ cho người ta biết, cái đồng đó đó, đồng số 3 này, trong đó có vàng. Mà, cái cây mà mình để chỉ đồng vàng cây đó cây gì cũng được, kể cả nhánh đu đủ.

Trong bộ đó nói vậy đó. Kể cả nhánh đu đủ, nó vô dụng toàn tập đem chụm không được, đem bán không được, mà không thể sử dụng bất cứ chuyện gì trong đời sống thường nhật, tuy nhiên, vẫn có thể dùng nó để chỉ cho người ta thấy cái mà mình muốn chỉ. Chỉ cho người ta thấy đó là con rắn, là thuốc độc, đều chỉ được hết.

Ở đây cũng vậy, ngôn ngữ kinh điển chỉ là cọng đu đủ thôi, Bắc truyền thì gọi là ngón tay chỉ mặt trăng, còn Nam truyền thì nói là ngôn ngữ văn tự chỉ là cọng đu đủ thôi. Quan trọng là nó chỉ cho mình cái gì. Cái đó mới quan trọng.

Cho nên : Học đạo mà không hiểu, và đương nhiên không hiểu thì lấy gì hành? Khi học đạo không hiểu, không hành thì coi như mình chỉ ôm cọng đu đủ không.

Các vị nghĩ trên đời có gì nhục cho bằng : Ôm cọng đu đủ, ôm nhánh đu đủ. Phải ôm nhánh trầm, nhánh quế, nhánh cẩu lai gì nó đỡ nhục. Còn này, tu mà cả buổi cứ ru nhánh đu đủ không.

Cho nên, thí dụ như tự mình khiêm tốn. Thí dụ có bà Phật tử xin tôi cái pháp danh. Mà nó xui, lúc đó tôi vừa đọc Katthāvattu xong, bả xin tôi pháp danh, cổ cũng hơi hơi thân, tôi nói « Khi có tên gì nhục lắm, để ký tên là nhánh đu đủ đi » Bả hỏi sao kỳ. Tôi giải thích bả nghe. Bả giận tui 3 tháng. Vừa dốt mà vừa kẻo không biết bố thí tri giới, không biết học đạo, thôi ký tên là nhánh đu đủ cho nó thiệt thà, thẳng thắn.

Cho nên, hỏi lời Phật là giả hay thiệt thì mình nói, nhánh đu đủ. Mà vấn đề, đừng có coi thường, nhánh đu đủ đó Ngài chỉ cho mình cái gì? Đây nè con đây là đồng vàng nè con, đây là đồng kim cương nè con, đây là thuốc độc nè con, đây là con rắn độc nó đang quấn nè, con nhớ nha, thấy nó là đừng có rờ vô thuốc độc đó, con nhớ đây là rắn hổ nha nó màu gì kệ nó nhưng con rờ tới là con mềm mình đó, đây là đồng vàng, đây là đồng kim cương, đây là cuốn sách hướng dẫn bằng cách nào có kim cương, đồng vàng. Mà trước sau Ngài dùng cọng đu đủ không. Ngài chỉ xài có cọng đu đủ không.

Tuy nhiên, cộng đũa của Ngài khác cộng của mình. Trong kinh nói, ngôn từ mà một bậc thánh như là đức Phật, như là ngài Xá Lợi Phất, ngài Mục Kiền Liên, ngài Ca Diếp, ngài Anan, ngôn từ của vị đó là ngôn từ của bậc trí tuệ, trong kinh có chữ là « Văn nghĩa cụ túc » = các Ngài không nói dư cũng không nói thiếu.

Dư = có cái để lấy bớt ra; Thiếu = có chỗ để bổ sung.

Lời dạy đức Phật cách Ngài diễn đạt một vấn đề nó chuẩn xác đến mức không thể thêm không thể bớt. và đây chính là lý do vì sao các vị coi trong kinh điển có 90% những định nghĩa về Chánh kiến, Chánh tư duy, về giới, về định, bổ thí, tâm từ, hành xả, thiền định, chánh niệm,... mình thấy giống nhau y chang.

Mình thấy đức Phật khi Ngài nói đến tâm từ Ngài nói y chang như vậy. Ngài Xá Lợi Phất y chang vậy. Một sa-di 7 tuổi y chang vậy. Một bà Phật tử nhà nghèo trong núi sâu ai hỏi bà cũng nói y chang như vậy. Một vị học giả Bà La Môn râu trắng như cước, đẹp như Lão Tử, Khổng Tử mà hỏi về Phật pháp họ cũng trả lời y chang như vậy. Tại sao ? Vì cách nói của Thế Tôn là chuẩn trong chuẩn. Và, các vị có đọc chú giải các vị mới thấy khiếp, tức là : Khi Ngài nói, thí dụ, định nghĩa tâm từ Ngài xài 18 từ, thì mỗi từ mở ra vô số vấn đề. Khiếp như vậy đó. Khi Ngài nói thiền định, Ngài xài 25 từ, thì mỗi từ mở ra vô số vấn đề, vấn đề giáo lý đó.

Cho nên, một bài kinh được học ngay gốc, học có chú giải, sơ giải, đầy đủ thì coi như mình học được rất nhiều vấn đề. Còn kiêu cả phút cả phút mà nhút là có hiện tượng giải thích kinh tạng bằng từ điển Hán Việt, từ điển Việt Nam, tôi sợ cái đó lắm.

Có nghĩa là giáo lý không chịu học, không biết A Tỳ Đàm, không chịu đọc sơ giải mà cứ dùng kiến thức giáo lý của mình. Thí dụ, tôi từng đọc định nghĩa gọi là 12 Duyên khởi. Trời đất ơi, tôi đọc tôi hết hồn luôn. Có nghĩa là có người họ từng định nghĩa Vô minh là gì. Họ định nghĩa vô minh là không biết, họ thêm vô vô minh là vô tri mà vô tri có nghĩa là gì ? Có nghĩa là nguyên thủy, tất cả cái là chúng sanh nó đi ra từ đất đá cây cỏ, rồi theo thời gian, cây cỏ phát triển, tiến hóa nó mới thành ra động vật cấp thấp rồi từ từ động vật cấp cao rồi từ từ nó thành con người. Cho nên, từ cái vô tri từ từ mới nảy ra thiện ác. Định nghĩa như vậy. Có tôi có đọc như vậy.

Các vị vào google các vị thấy. Tức là họ ngồi họ tưởng tượng. Rồi hành là gì, họ định nghĩa vui lắm. Rồi xúc là gì.

Tôi đã từng đọc những định nghĩa về Tứ thực, mình ứa nước mắt. Một là mình cười ứa nước mắt, hai là mình đau cho đạo. Minh đau là chết cha nếu kẻ nào nó đi tìm đạo mà nó gặp thứ lang băm này là đời nó tàn mà đạo cũng tàn theo.

Tứ thực nội dung rất là sâu. Tứ thực là bốn thứ thực phẩm của cái gọi là chúng sinh. Toàn bộ vũ trụ và vô lượng cái gọi là chúng sinh đều cần đến vô số điều kiện, vô số nhân tố. Và tất cả những nhân tố, điều kiện ấy có thể gom gọn trong 4 thứ nhân tố mà tiếng Phạn gọi là ahāra, mà chữ ahāra có rất nhiều nghĩa, trong đó có nghĩa phổ thông, dân gian có nghĩa là thực phẩm, thức ăn. Nghĩa triết học, nghĩa chuyên môn, nghĩa thuật ngữ của nó có nghĩa là thành tố, nó có nghĩa là điều kiện.

Thí dụ trong tiếng Đức chữ thực phẩm là trung gian, điều kiện, môi giới, môi chất cho đời sống. Nghĩa nó hay. Còn bên tiếng Mỹ food nghèo. Nhưng trong Pali chữ Āhāra hay lắm. Āhāra từ căn « har » có nghĩa là đem tới, đem đi mà ahara là đem tới. Cái gì nó đem tới điều kiện tồn tại, điều kiện hoạt động, điều kiện vận hành thì cái đó được gọi là điều kiện. Thí dụ, thực phẩm là một thứ điều kiện để đem lại sự sống và tất cả những cái gì trên đời nó là điều kiện, là phương tiện là thành tố, là yêu cầu cho một sự kiện, sự vật nào đó thì được gọi là āhāra. Mà mình cứ đề nó ra lấy nghĩa vật thực không, cho nên, mình mới bèn có chữ dịch là « tứ thực », chứ thật ra đó là 4 điều kiện, 4 thành tố. Mà nó sâu ghê lắm.

Tứ thực là gì ?

1- Đoàn thực là thức ăn, uống, thuốc men,....

2- Xúc thực là những gì tiếp xúc giữa 6 căn 6 trần cũng là một thứ điều kiện để sinh tồn. Các vị bắt buộc phải đồng ý với tôi cái đó. Đời sống là một hành trình, nó là một quá trình tiếp xúc giữa 6 căn, 6 trần. Tùy thuộc vào chuyện ta sống nhiều với mắt, tai,.. mà đời sống ta ra sao. Trong cái mắt ta thường thấy, thường nghe cái gì thì đời sống ta sẽ ra sao. Khiếp không ? Tức là chuyện thứ nhất là chúng sanh đó sống nhiều với mắt hay sống nhiều với tai đó là một chuyện, mà trong đám nó sống

nhiều với mắt thì đưa nó thấy nhiều cái gì. Tùy thuộc đời sống nó thường thấy cái gì đời sống nó khác đưa kia. Cho nên, sự tiếp xúc 6 căn 6 trần cũng là điều kiện làm nên hiện hữu của chúng sinh. Ăn rồi cứ đọc ba cái báo chí website tầm bậy tầm bạ, vô facebook gây gổ đó là mấy xúc tào lao. Ăn rồi suy tư giáo lý, Phật pháp, thiền định, nghiên ngẫm thì đó cũng là 6 căn tiếp xúc 6 trần nhưng theo hướng tốt, hướng thượng, hướng thiện.

Tùy thuộc chuyện mình ăn gì, uống gì, thuốc men ra sao mà mình khỏe hay bệnh, thọ hay yếu ; Xúc thực thì tùy thuộc mình sống nhiều với căn nào trong 6 căn.

3- Tư niệm thực. Tư niệm thực là gì ? Từ tiếng Phạn là Sañcetanā – tư niệm, hiểu theo định nghĩa dân gian là chủ ý. Chủ ý rất là quan trọng. Vô cùng vô cùng quan trọng. Chủ ý quan trọng lắm. Cũng hành động đó mà chủ ý anh là gì? Anh nói đi, tại sao anh đi chùa ? Anh cầu phúc, cầu tài, cầu tình duyên, cầu gia đạo, cầu giải thoát, hay cầu quả nhân thiên, đó là chủ ý của anh. Mặc dù, hình thức, hai đứa mình đều làm việc giống nhau, cúng dường trai tăng, lễ Phật, nghe pháp, ngồi thiền, xem kinh, đứng. Giống nhau. Nhưng chủ ý anh là gì ? Rồi có nhiều trường hợp, mình tốt với người ta mà chủ ý mình là gì ? Mình tốt là vì mình thương người ta, mình quý người ta hay là mình muốn lợi dụng, mình muốn tàn phá cuộc đời người ta, mình muốn gài bẫy người ta. Chủ ý nó quan trọng. Cho nên, chính chủ ý là một tác động, nhân duyên làm nên cuộc sống của chúng ta. Chủ ý cũng là một thứ thực phẩm.

4- Thức thực có 2 nghĩa, tùy chỗ mà hiểu. Có chỗ nói rộng Thức thực là toàn bộ đời sống tâm lý của mình, mình sống nhiều với tâm thiện hay tâm ác. Cũng có trường hợp hiểu là 19 tâm đầu thai. Tùy đầu thai tâm gì mà mình đi vào cảnh giới nào. Và ngay cả trường hợp, hai đứa cùng đầu thai vào cảnh giới con người, nhưng một đứa đầu thai bằng tâm có trí và đứa đầu thai bằng tâm không có trí là cuộc đời nó cũng khác nhau. Nhớ nha. Nhớ cái đó nha.

Mình thấy, riêng đề tài đó thôi, riêng Tứ thực mà định nghĩa nghèo nàn làm tiêu tủng cả một vấn đề giáo lý cực kỳ quan trọng. Là do đâu ? Do dốt mà ra.

Trong khi mình thấy, lời Phật, chữ mà Ngài xài chuẩn trên chuẩn. Dễ sợ như vậy.

Cho nên, hỏi lời Phật là thiệt hay giả thì ok, nói rồi đó. Muốn hiểu sao hiểu. Nếu cần nói lời dạy Ngài là nhánh đu đủ cũng được, mà nhớ nhánh đu đủ đó được sử dụng một cách thông minh, thành thạo, hợp lý.

Còn phàm phu mình nhiều khi tùy hứng, diễn giải vấn đề theo tư kiến, mà tư kiến của mình luôn luôn gắn liền vào đó vô số dấu ấn cá nhân. Mình ghét cái gì, mình thích cái gì, mình coi nặng cái gì, mình coi nhẹ cái gì. Tất cả những cái đó làm nên cái gọi là nền tảng nhận thức. Và từ nền tảng nhận thức đó, ngôn từ mình sử dụng, phương thức mình diễn đạt, chuyện hướng dẫn nhận thức cho người khác, tất cả những cái đó của mình đều có vấn đề hết.

Đa phần chúng sinh khi đi tìm đạo không để ý cái này. Cứ mê ông thầy ở lãnh vực nào đó. Như trong kinh nói, có hạng đến với sư phụ vì : 1- Tiếng tăm của sư phụ (ghosapamāṇa) 2- Ngoại diện của sư phụ (Rūpamāṇa), thấy mặt mũi ngon lành ; 3- Hạnh tu của sư phụ (lupapamāṇa) thấy sư phụ tu hạnh nào thấy hay hay. 4- Coi sư phụ dạy cái gì (Dhammapamāṇa). Coi sư phụ dạy cái gì và Con người sư phụ thực hiện được cái gì. Sư phụ rao giảng cái gì và sư phụ đang sống ra sao, nói gì và làm gì. Cái đó mới quan trọng.

Mà đa phần mình không biết cái đó. Mình không chú ý. Cho nên, gặp cọng đu đủ nào mình cũng nhào theo hết. Mà thật ra, cọng đu đủ muôn đời là cọng đu đủ, ngôn từ muôn thuở là ngôn từ, nhưng cái quan trọng nhất là nó được dùng ám chỉ cho cái gì ? và nó được phát biểu bởi ai ? Đó chính là lời Phật.

Câu hỏi 4: Nếu hiểu mọi thứ là vô ngã rồi mất hết hứng thú trong mọi việc, có nên chảnh và phải làm sao để sống tiếp trong sự tích cực?

Trong vô số kiếp luân hồi, mình quen làm gì cũng có tư hữu: Tôi làm, Tôi hưởng. Tôi làm cái đó để tôi tránh cái gì, tôi làm cái đó để tôi được cái gì, lúc nào cũng tôi tôi hết. tôi đổ mồ hôi tôi được cái gì, tôi trao ra tôi được nhận lại cái gì, có bán có mua, hễ có bán là có nhận là tiền, mà có mua có trao ra phải được cái gì, nói chung bán mua thế nào cũng có trao đi nhận lại hết. Quen rồi.

Trong khi trong Phật pháp, ý niệm có Tôi, Của Tôi rồi làm việc dựa trên quan điểm tôi trao ra tôi được cái gì. Nhiều người tưởng đó là hay họ tưởng đó là hạnh phúc.

Nghe cho kỹ nè.

Người không biết đạo họ chỉ hạnh phúc khi thấy có cái TÔI. Mình ra mình làm vườn, khu vườn của mình, mình bỏ công sức mồ hôi, thời gian ra để mình có khu vườn đẹp mà mai này bạn bè, chòm xóm, bà con tới người ta khen mình cũng nở mặt nở mũi đúng không ? Luôn luôn là như vậy.

Mình quên một chuyện, khi có ý niệm “Tôi” thì sướng đâu chưa thấy mà khổ trùng trùng. Có nghĩa là mình thích cái đồng hồ của tui, bà xã của tui, ông xã của tui, cha tui, mẹ tui, nhà tui, con tui, tài sản của tui, xe cộ, đồng hồ, dây nịt, mắt kiếng của tui, tui phải thấy có của tui tui mới siêng làm việc chứ. Mà mình quên một chuyện.

1/ Nói về mặt bản thể, mặt rốt ráo, thì làm gì có cái tôi? Toàn là đồ ráp không. Hời nãy tôi nói rồi, tất cả là do vô số điều kiện mà có, có trong hình thức lắp ráp. Rồi tổng hợp lắp ráp đó mai này cũng do vô số điều kiện mà mất đi. Cho nên, chuyện đầu tiên Vô Ngã là vậy.

2/ Dại gì tìm một chỗ mà gởi gắm ý niệm Tôi của Tôi ? Khi mình hiểu rằng, sống trong đời sống mọi thứ luôn luôn tuôn chảy đi về phía trước, mọi thứ luôn luôn thay đổi, cái sau chiếm chỗ cái trước, cái trước nhường chỗ cái sau, không thể nắm níu một thứ đời đời kiếp kiếp. Không có cái gì tồn tại quá 1 sát-na đừng nói 1 giờ, một ngày, một tháng, một năm, một thập kỷ, một thế kỷ.

Khi hiểu đạo mình thấy, sống bằng ý niệm Vô Ngã – Vị tha thật ra sướng hơn ý niệm sở hữu.

Thứ nhất, khi mình thấy mọi thứ là Vô Ngã là mình đã thấy an lạc rồi đó, tại mình thấy tất cả là đồ giả là mình thấy khỏe rồi. Thứ nhất là nó vốn không có mà mình nghĩ nó có vậy là mình sống với điên đảo mộng tưởng rồi, sống với cái ngu xuẩn rồi.

Thứ hai, sống với cái ngu xuẩn đó sướng đâu không thấy mà khổ trùng trùng. Bởi vì sao, bởi vì, đâu có mấy thuở mà ta có được cái mình muốn, và đâu có mấy thuở mà ta tránh được cái mình ghét. Trong khi lẽ ra mọi thứ chỉ là chớp nhoáng, mọi thứ chỉ là làn khói, thì cái ngọt cái đắng, cái như ý hay cái bất toại nó chỉ là thoáng qua, nó nhẹ biết bao nhiêu. Còn đặng này, khi mình tìm cái mình gán cái tôi & của tôi lên, mình tưởng là sướng, thật ra mình đang gánh của nợ mà mình không biết. Gánh của nợ.

Tôi nhớ hoài câu chuyện bên Hungary. Một buổi trưa, lúc đó cộng sản, khối Đông Âu chưa rã. Có một anh nông dân ảnh nghèo xơ xác, ảnh gánh nguyên một đồng rơm, ảnh mót rơm ngoài đồng, ảnh đi băng qua một đoạn phố. Ảnh gặp một ông cán bộ đang dờn nhà, bàn tủ giường ghế tùm lum hết. Ông cán bộ cần người khỏe mạnh tiếp, ông mới đi ra hỏi ông nông dân « Gánh rơm bao nhiêu tiền ? » Ông kia ông nói « 3 Cubic, 4 cubic » tức là 3 đồng, 4 đồng gì đó. Ông kia nói « Tôi trả ông gấp đôi, nếu cái này 5 đồng tôi trả ông 10 đồng được không ? » Ông nông dân nói « được quá, gấp đôi là được rồi, mà ông cần tôi đem đi đâu ? ». Không tôi mua không phải để đem đi đâu hết, mà tôi mua để ông liệng cái này đi.

Ông nông dân ngạc nhiên lắm, trong đời tôi lần đầu tiên gặp người ba trợn như ông.

Thì ông kia : « Không. Cứ nghe lời tôi đi. Tôi mua để ông liệng chứ không phải tôi mua để ông đem về cho tôi. Tôi không cần đồng rơm mà tôi cần con người của ông. Bây giờ ông đi vào chỗ tôi, ông khiêng tiếp dọn đồ ba cái bàn tủ giường ghế, bữa nay tôi dọn nhà mới nè. »

Ông nông dân lấy số tiền bỏ túi mừng lắm. Mà ông đi được đôi ông quay trở lại ông quay nhìn đồng rơm thì ông cán bộ hỏi « Nhìn cái gì, đi nhanh nhanh lên cha hết giờ rồi » - « Tôi nhìn cái gánh rơm » ông cán bộ hỏi « Có gì đâu mà nhìn ? » - « Tôi tiếc ». - « Tiếc cái gì tôi trả ông tiền gấp đôi ». Ông nói : Tui biết, tui biết bữa nay đời tui sung sướng, tui gánh một đồng rơm mà được tiền 2 gánh rơm, tui sung sướng nhưng mà « cầm vàng mà lội qua sông, vàng rơi không tiếc tiếc công cầm vàng ». Một buổi trên đồng khô nắng cháy gom góp từng đó rơm quý lắm. Đó là công khó của tui. Mà bây giờ tui đi nhìn nó nằm bên lề đường hình dung cảnh thẳng nào đó nó khơi khơi không làm gì hết, đi ngang lùm gánh rơm trời cái thẳng nó đã quá, còn tui, trời ơi, tui biết, tui được gấp đôi số tiền nhưng nó đau đau sao. Thứ nhất tui đau là công mà liệng bên lề đường. Thứ hai, tui đau là có thẳng mắc dịch nào đó đi bơ bơ trên đường, nó không có công khó, không có mồ hôi đi ngang khơi khơi nó được nguyên gánh rơm, lòng không yên.

Câu chuyện đó có thể hiểu là chuyện gì tôi không cần biết, chuyện ma chuyện cười chuyện nhân văn chuyện triết học tôi không màng. Riêng tôi, tôi thấy ý niệm ngã và ngã sở nó hay chỗ đó. Khi mình gán vào đó sự gán ép về tôi và của tôi, nó làm cho vấn đề trở nên nặng nề hơn.

Cho nên, nếu các vị hỏi tôi khi mình thấy mọi thứ là ovo ngã rồi thì mình buông, mình hết hứng thú mình không có làm. Tại vì quý vị có vấn đề.

Chuyện đầu tiên, các vị không hiểu chữ vô ngã là gì. Thật ra nói vô ngã không phải học giáo lý mất đi cái tôi của mình. Mà học giáo lý để thấy rằng mình vốn dĩ không có cái đó. Buông ý niệm tôi và của tôi để quý vị bớt khổ. Các vị sống vui hơn.

Thí dụ, cái chết, mình tránh không được, mình học đạo không phải cầu sống lâu mà cầu thái độ bình thân, coi thường cái chết, cái già, cái bệnh. Không có cái đạo nào dạy các vị để ra không có già, để ra không bệnh, để ra không chết. Không có. Không có đạo nào kỳ cục. Chỉ có dạy như thế này. Chấm dứt phiền não để không còn tái sanh, từ đó không già, không bệnh, không chết, thì có. Chứ còn đã mang thân này là phải xử cụ là phải giải quyết cho xong. Ngay cả vị Vô Thượng Bồ Đề Chánh Đẳng Chánh Giác mà đã trót mang thân 32 hảo tướng là cũng phải gánh cái thân đi, đi cho hết quãng đời, đến cuối cùng kiếm chỗ nào được Ngài mới xả bỏ. Mà trong thời gian chưa xả nó nặng muốn chết luôn vậy đó. Phải ăn, uống, tắm rửa, phải đói khát, nóng lạnh, bị bệnh này bệnh kia tùm lum hết. Nhưng vấn đề Ngài khác mình ở chỗ là : Ngài mang của nợ đó đi mà Ngài không có khổ tâm với nó. Khổ thân thì ok. Hễ già thì có quyền bệnh có quyền rêm, có quyền mồi, có quyền nóng, có quyền lạnh, có quyền đói, có quyền khát, ok, thích thì chiều. Nhưng tâm các đấng Như Lai, tâm vị La Hán vẫn đứng dung như cánh nhận ven trời, như gió thổi qua lưới, như hạt cải đầu kim. Tâm nó không dính vào cảnh đó. Cho nên mình hiểu ra lý vô ngã không phải mình buông mất cái tôi mà là, hiểu ra rằng vốn dĩ nó không có.

Khi hiểu nó không có thì mình hành động bằng ý thức vô ngã vị tha nó sướng gấp triệu lần.

Câu hỏi 5: Nếu sướng và khổ không có thật thì thiện ác có thật không? Nếu đều là không thì ta muốn làm gì cũng được?

Nếu cho rằng tất cả đều là giả thì mình không quan tâm thiện ác, đúng không? Dạ, vừa đúng mà vừa sai

Đúng là sao? Có nghĩa là kể từ bây giờ, trước cảnh khổ lòng không bất mãn vì thấy nó là đồ giả mà trước quả lành, vị ngọt lòng không đắm đuối. Đó là đối với quả lành, quả thiện. Giờ nói tới nhân. Ngày xưa có lúc mình không biết thiện ác là gì sống như con thú. Sau đó biết đạo ba mớ lảnh ác hành thiện để trốn khổ tìm vui. Giờ biết thêm chuyện nữa, dầu khổ hay vui cũng đều nổi trôi trong 3 cõi 6 đường, ngũ thú lục đạo, vẫn tiếp tục hành thiện để không còn thiện ác buồn vui. Còn trước đây mình hành thiện để trốn khổ tìm vui. Còn bây giờ thì để không còn thiện ác buồn vui.

Một chuyện nữa.

Khi mình nói không có phải hiểu không có là sao ? Không có thằng thiện, không có thằng ác, không có đũa sướng đũa khổ thì được. Nhưng cái thiện, ác, sướng, khổ nó có thiệt. Chỉ có người khổ không ai bị khổ, chỉ có nguyên nhân tạo khổ chứ không có đũa nào tạo khổ, Chỉ có sự hết khổ chứ không có người thoát khổ. cChỉ có con đường giải thoát, chỉ có sự hành trì con đường ấy không có đũa nào tu hết. Nhớ cái đó. Không có người ở đây.

Tuy nhiên, chữ Không trong đạo Phật không phải là nothing, không phải. Nothing là không có. Mà đạo Phật là Nobody. Vô ngã là nobody không phải là nothing. Nhớ nha.

Ngày xưa không biết đạo mình nghĩ chúng sanh là somebody, bây giờ mình thấy là something. Nhớ bao nhiêu đó. Ngày xưa mình nghĩ nó là somebody, giờ nó là something, nó là một cái gì đó thôi không phải ai đó.

Và từ đó, chữ Không trong đạo Phật là Nobody chứ không phải là Nothing. Cho nên bây giờ hỏi thiệt: Tâm thiện cũng chớp tắt sanh diệt. Tâm ác cũng chớp tắt sanh diệt. Quả lành cũng chớp tắt sanh diệt, mà quả khổ cũng chớp tắt sanh diệt, nhưng xin hỏi nhỏ bà con một câu

Nếu sanh ra đời với các quả lành quá khứ, dầu cái gì cũng chớp tắt nhưng hết cái vui này nó chuyển qua cái vui khác mình dễ tu hơn và sống nó dễ thờ hơn, đúng không? Còn bây giờ mình sống bất thiện, đời sau sanh ra nó cũng quả xấu, quả xấu tuy nó cũng chớp tắt nhưng nó chớp xong nó ra cái khác y chang vậy, khổ nữa.

Các vị hiểu tôi nói không? Nó cũng chớp tắt nhưng đấng cay này tiếp nối đấng cay kia thì hình như không nên. Mà trong khi quả thiện cũng chớp tắt nhưng cái ngọt ngào này nối tiếp ngọt ngào kia để mình có điều kiện mình tu tập dễ hơn.

Sẵn tôi nói luôn. Hôm nay bà con có điều kiện vào ngồi nghe giảng cái này cũng là quả lành. Quả lành là sao? Các vị phải là người khỏe mạnh, phải là người không gặp những vấn đề nghiêm trọng, bà con mới đủ điều kiện ngồi đây mà nghe.

Tôi không nói nghe tui là nghe đạo cao siêu, tôi không dám nhận.

Nhưng có cái này dám nè. Muốn có thời gian ngồi yên nghe một cái gì đó kể cả đó là một bản nhạc thì mình cũng phải là người có phước, chứ còn nó đau đớn quần quai, giật gấu vá vai, nợ nần, giang hồ kiếm tìm, tạt sơn, vẽ bậy, mã tấu dao găm hăm dọa, vợ đẻ con đau, bố mẹ có vấn đề, rồi làm sáng ăn trưa, làm trưa ăn chiều, người thì nan y tuyệt chứng, covid tùm lum làm sao các vị có thể ngồi nghe hết bản nhạc? đừng nói là một bài giảng cả tiếng đồng hồ.

Cho nên, ok, không có người ác, không có người thiện, không có người sướng, không có người khổ, mà chỉ toàn là tâm, tâm sỡ, sắc pháp thô. Nhưng khi mình làm thiện thì những thứ tâm, tâm sỡ, sắc pháp đó ít ra nó dễ chịu hơn. Tuy nó chớp tắt nhưng cái ngọt ngào này tiếp nối ngọt ngào kia, mặc dù nó không bền. Còn tiếp tục làm ác, mai một cho quả xấu cũng chớp tắt nhưng đắng cay này tiếp nối đắng cay kia.

Ok. Chúc các vị một ngày vui và hẹn lại kỳ sau. /.

**XIN LƯU Ý:
ĐÂY CHỈ LÀ BẢN CHÉP NHÁP
CHƯA ĐƯỢC SỬ GIÁC NGUYÊN HIỆU ĐỈNH.
QUÝ PHẬT TỬ TẠM THỜI CÓ THỂ DÙNG LÀM
TÀI LIỆU NGHIÊN CỨU CHO RIÊNG MÌNH.
XIN TRÁNH IN ẮN PHỔ BIẾN.**

WWW.TOAIKHANH.COM